

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

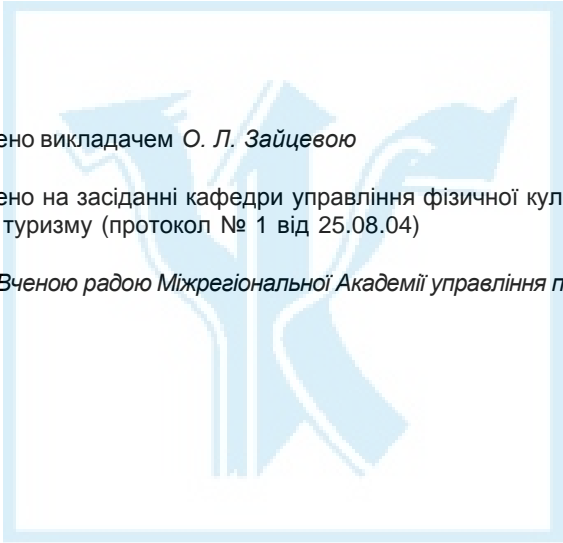
**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

“ІСТОРІЯ ТУРИЗМУ”

(для спеціалістів спеціальності “Фізичне виховання”)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено викладачем *О. Л. Зайцевою*

Затверджено на засіданні кафедри управління фізичної культури, спорту та туризму (протокол № 1 від 25.08.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Зайцева О. Л. Навчальна програма дисципліни “Історія туризму” (для спеціалістів спеціальності “Фізичне виховання”). — К.: МАУП, 2005. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Історія туризму”, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний туризм — складне явище, вивчення якого потребує комплексного всебічного підходу. Поряд з традиційним поняттям туризму як сфери економіки його можна розглядати як соціокультурний феномен, як сферу культури та людської діяльності. Відповідно і діапазон наукових дисциплін, що вивчають туризм, достатньо широкий. Як галузь господарства, економіки туризм є предметом дослідження економічних та управлінських наук, маркетингу, як соціальна сфера — політології, юриспруденції, соціології, соціальної географії тощо. Туризм як сферу культури і людської діяльності вивчають науки антропологічного, культурологічного та психологічного циклів, а також екології, історії, теорії і практики міжкультурних комунікацій, інші гуманітарні науки.

У будь-якій сфері людської діяльності жодний поступ неможливий без аналізу зробленого раніше, без усвідомлення попереднього досвіду. Історія туризму становить фундамент для наукових досліджень власне туризму, що актуалізується саме тепер, коли вживаються заходи для підвищення ефективності туристичної галузі.

Вивчення дисципліни сприяє розширенню світогляду спеціалістів, підвищує теоретичний рівень, стимулює самопізнання, що допомагає зрозуміти специфіку туризму в тому чи іншому регіоні світу з урахуванням його історичних і національних особливостей. Відтак історії туризму належить значне місце у підготовці фахівця з туризму.

Мета навчальної дисципліни “Історія туризму” — ознайомити студентів з історичним процесом розвитку туристичної галузі в загальному контексті історії світової і вітчизняної культури.

Предметом вивчення дисципліни “Історія туризму” є історичні аспекти виникнення і розвитку туризму у світі та в Україні, його сучасний стан.

Завдання дисципліни:

- вивчення витоків туризму в історії культури, динаміки розвитку подорожей, їх цілей, завдань і соціокультурних наслідків;

- розгляд історії туризму у зв'язку з певним типом культури, характерних особливостей мотивації подорожей, самих мандрівників і подорожників у різних культурах;
- простежування змін у географії подорожей і туризму в різні періоди історії;
- виявлення об'єктивних передумов становлення організованого туризму;
- розкриття особливостей вітчизняного туризму, його історії та розвитку на всіх етапах, аналіз сучасного стану українського туризму;
- показати географію сучасного міжнародного туризму, основні тенденції його розвитку.

Дисципліна викладається для студентів спеціальності “Фізичне виховання” спеціалізації “Менеджмент туристичної діяльності”.

Основними організаційними формами вивчення дисципліни “Історія туризму” є лекції, семінарські заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійних робіт і контрольні заходи — залік.

Для засвоєння студентами програмного матеріалу передбачені індивідуальні завдання:

- підготовка рефератів;
- виконання тестових завдань;
- самостійна робота, що передбачає вивчення навчальної літератури, періодичних видань.

Вивчаючи дисципліну, студенти повинні

знати:

- етапи та умови розвитку міжнародного і вітчизняного туризму;
- основні дати історії мандрівництва і туризму.

уміти:

- оперувати основними поняттями з історії туризму;
- аналізувати динаміку розвитку мандрівок;
- прогнозувати розвиток вітчизняного і міжнародного туризму.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ІСТОРИЯ ТУРИЗМУ”

№ пор.	Назва теми
1	Історія туризму як наука
2	Подорожі та мандрівки в давні часи
3	Походи та подорожі Середньовіччя
4	Розвиток туризму в Новий час
5	Туризм у ХХ ст.
6	Розвиток туризму в Україні

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ІСТОРИЯ ТУРИЗМУ”

Тема 1. Історія туризму як наука

Предмет історії туризму. Зміст історії туризму. Необхідність вивчення історії туризму. Зв'язок історії туризму з іншими науками. Завдання історії туризму. Основні методи: історіографічний, історико-порівняльний, біографічний, статистичний. Основні поняття. Основні варіанти періодизації історії туризму.

Література [6; 7; 21; 24]

Тема 2. Подорожі та мандрівки в давні часи

Мандрівки в первісну епоху. Передумови виникнення і розвитку мандрівок. Переміщення (міграції) первісних людей, ознайомлення з новими територіями. Освоєння Америки, Океанії, Австралії. Вплив міграцій у первісну епоху на поширення та інтенсифікацію знань і вмінь. Відображення в релігійних поглядах різних народів проблеми “мандрівок”.

Мандрівки на Давньому Сході. Мандрівки на Давньому Сході як складова способу життя. Подорожі у країнах Месопотамії. Подорожі шумерів, жителів цивілізації Хараппи і Мохенджо-Даро. Давньокитайські подорожники. Географія подорожей

давніх єгиптян. Подорожі та експедиції фінікійців і карфагенян. Давні світові торговельні шляхи, їх значення для розвитку подорожей.

Активізація мандрівництва та подорожей в античні часи. Основні цілі мандрівництва в давнину. Видатні мандрівники Давньої Греції. Олімпійські ігри, їх значення для історії мандрівництва та туризму. Курорти Давнього Риму. Римські готелі, харчевні та шляхи як паростки майбутньої інфраструктури туризму.

Література [2–4; 6; 7; 9; 10; 21; 22; 24; 31; 46; 53]

Тема 3. Походи та подорожі Середньовіччя

Особливості середньовічної культури. Паломництво як культурний феномен. Буддійське паломництво. Арабські мандрівники і паломники. Місіонерські подорожі. Єрусалим — центр паломництва. Хрестові походи, їх причини, значення та соціокультурні наслідки. Православне паломництво.

Удосконалення в будівництві доріг і транспортних засобах у середньовічній Європі. “Мандрівні школярі” і розвиток освітянських подорожей. Торговельні подорожі купців. Географічні відкриття та їх значення. Мандрівники Середньовіччя. Мандрівництво давніх русичів, їхній внесок у відкриття та освоєння нових земель. Розвиток картографії в Росії.

Література [2; 3; 5–7; 17; 18; 20–22; 24; 27–29; 32; 44; 46; 49–51; 53]

Тема 4. Розвиток туризму в Новий час

Подорожі та відкриття XVII–XVIII ст. Становлення та розвиток туризму в Новий час. Найвідоміші мандрівники та подорожники. Дослідження “Чорного континенту”. Вплив торгівлі на становлення і розвиток туризму в Новий час. Роль Петра I у розвитку туризму в Росії. Російські науково-дослідницькі експедиції XVIII ст. Просвітницький туризм і розвиток системи музеїв в Росії.

Соціально-економічні причини становлення туризму в XIX ст. Англія XIX ст. — країна мандрівників. Становлення організованого туризму, перші туристичні фірми та організації. Поява елементів комплексного обслуговування туристів як прототипу пакет-турів. Томас Кук та його роль у розвитку і становленні туризму. Перші путівники для туристів. Розвиток туристичного бізнесу в Європі. Формування міжнародних туристичних центрів (Франція, Швейцарія, Італія). Гірські клуби та їх роль у розвитку гірського туризму. Найвідоміші мандрівники XIX ст.

Література [3; 5–8; 21; 22; 24; 25; 29; 30; 32; 46; 49; 51; 53]

Тема 5. Туризм у XX ст.

Удосконалення світової транспортної системи. Розвиток і удосконалення матеріальної бази та інфраструктури туризму. Розвиток масового туризму. Розвиток готельного та ресторанного бізнесу.

Особливості розвитку туризму у світі у 20–30-х роках. XX ст. Створення і діяльність міжнародних туристичних організацій. Становлення професійної освіти з туризму.

Соціально-економічні, політичні та демографічні передумови розвитку туризму після Другої світової війни. Вдосконалення світової транспортної системи у другій половині XX ст. Перші інформаційні технології у сфері гостинності. Роль міжнародних туристичних організацій в розвитку міжнародного співробітництва в галузі туризму.

Світовий туризм на сучасному етапі: динаміка, проблеми та перспективи розвитку. Дослідження з регіоналістики і географії туризму. Застосування високих технологій в індустрії туризму. Розвиток великих транснаціональних корпорацій, готельних ланцюгів і ланцюгів підприємств харчування. Нові види туризму і перспективи їх поширення.

Значення геополітичної обстановки для формування туристських потоків. Екологія сучасного туризму. Вплив туризму на соціокультурне середовище. Професійна освіта в галузі туризму.

Література [2; 3; 5–7; 15–17; 19; 21; 22; 24; 29; 30; 32; 33; 40; 41; 45–49; 50; 53]

Тема 6. Розвиток туризму в Україні

Подорожі іноземців в Україну в античні часи. Мандрі скіфів.

Подорожі в культурі Давньої Русі. Давньоруські торговельні шляхи та їх значення. Подорож княгині Ольги до Візантії. Перші вітчизняні мандрівники-паломники.

Освітнянські, наукові, місіонерські подорожі українців за кордон у XVI–XVII ст. Паломницькі подорожі по святих місцях українських мандрівників XVIII ст. Великий пішоходець і мандрівник XVIII ст. Василь Григорович Барський.

Мандрівки та подорожі іноземців до Криму в XIII–XVII ст. Початок вивчення і дослідження Криму вітчизняними та іноземними мандрівниками у XVIII ст.

Початок організованого туризму (кінець XIX — початок XX ст.). Виникнення в Україні перших туристських організацій. Наукові подорожі українських мандрівників (Ю. Лисянський, В. Ржевуський). Кримсько-Кавказький гірський клуб. Організація туристичного руху в західноукраїнських землях. Розвиток готельної справи на Україні (кінець XIX — початок XX ст.).

Розвиток туризму в Україні у міжвоєнний період (1918–1939 рр.). Створення централізованої системи управління туризмом в Україні. Туристично-екскурсійна справа і краєзнавчий рух у Радянській Україні (1923–1933 рр.). Краєзнавчо-туристичні товариства “Сокіл”, “Плай”, “Січ”, “Чорногора”.

Відновлення туристично-екскурсійної діяльності наприкінці 40-х — на початку 50-х років. Удосконалення системи організації і управління туризмом у 50–60-ті роки. Піднесення міжнародного туризму. Діяльність трьох найбільших туристичних організацій СРСР у радянській Україні (ВАТ “Інтурист”, ЦРТЕ ВЦРПС, БММТ “Супутник” ЦК ВЛКСМ та їх структури в Україні).

Туризм на початку 90-х років. — соціально-економічні передумови та проблеми самовизначення. Запровадження державного регулювання туризмом. Правові засади туристичної діяльності в Україні. Основні завдання, пріоритетні напрями розвитку українського туризму. Активізація міжнародної туристичної діяльності України як складової зовнішньоекономічної діяльності. Розбудова інфраструктури українського туризму, підго-

товка кадрів. Перспективи і прогностні оцінки розвитку українського туризму.

Література [1; 3; 11–16; 18; 21; 23; 24; 27–29; 33; 35–39; 42; 43; 45–47; 50–53]

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Періодизація історії подорожей і туризму.
2. Поняття “переміщення” і “мандрівництва”.
3. Переміщення первісних людей.
4. Мандрівки на Давньому Сході (подорожі у країнах Месопотамії, Давньому Єгипті, подорожі та експедиції фінікійців і карфагенян, подорожі в Китаї, Індії).
5. Активізація подорожей в античні часи (подорожі з пізнавальною метою, Олімпійські ігри, курорти Давнього Риму).
6. Олімпійські ігри та їх значення для подальшого розвитку спортивних подорожей.
7. Римські готелі, харчевні та шляхи як паростки майбутньої інфраструктури туризму.
8. Походи та подорожі Середньовіччя.
9. Паломництво як культурний феномен.
10. Місіонерські подорожі.
11. Арабські мандрівки Середньовіччя.
12. Хрестові походи та їх значення.
13. Розвиток освітянських подорожей часів Середньовіччя. Назвіть університети, які були центрами “наукового” паломництва.
14. Торговельні подорожі купців.
15. Географічні відкриття часів Середньовіччя та їх значення.
16. Подорожі іноземців в України в античні часи.
17. Подорожі в культурі Давньої Русі.
18. Подорож княгині Ольги до Візантії. Перші вітчизняні мандрівники-паломники.
19. Становлення та розвиток туризму в Новий час. Подорожі та відкриття XVII–XVIII ст.
20. Зміни мотивації та умов здійснення подорожей.

21. Соціально-економічні причини становлення туризму в XIX ст.
22. Томас Кук та його роль у розвитку туризму.
23. Розвиток туристичного бізнесу в Європі.
24. Формування міжнародних туристичних центрів (Франція, Італія, Швейцарія).
25. Туристично-екскурсійна діяльність в Російській імперії.
26. Виникнення в Україні перших туристичних організацій.
27. Зародження готельної справи в Україні.
28. Рекреаційне освоєння Криму.
29. Кримсько-Кавказький гірський клуб.
30. Найвідоміші мандрівники XIX ст.
31. Зародження туристично-екскурсійної справи на західноукраїнських землях.
32. Внесок українців у географічні дослідження земної кулі (Данило Паломник, Яків Малик, В. Г. Барський, Г. С. Скворода та ін.)
33. Розвиток готельної справи у другій половині XIX — на початку XX ст.
34. Туризм у XX ст., розвиток і удосконалення матеріальної бази та інфраструктури туризму.
35. Створення і діяльність міжнародних туристичних організацій.
36. Створення централізованої системи управління туризмом в СРСР та України.
37. Туристично-екскурсійна справа і краєзнавчий рух у радянській Україні в період “українізації”.
38. УМПЕТ і Укртур, їх діяльність в Україні у 1920–1930 рр.
39. Розвиток дитячого туризму.
40. Створення АТ “Інтурист”.
41. Краєзнавчо-туристичні організації “Плаї” і “Чорногора” на західноукраїнських землях.
42. Відновлення туристично-екскурсійної діяльності наприкінці 40-х — на початку 50-х років.
43. Удосконалення системи організації і управління туризмом у 50–60-х роках.
44. Діяльність Української республіканської ради з туризму та екскурсій щодо розвитку масового туристського руху в Україні.

45. Організаційна структура, матеріальна база та кадрова політика, видавнича і науково-дослідницька діяльність у сфері туризму в Україні 50–80-х років ХХ ст.
46. Участь України в роботі міжнародних туристичних організацій.
47. Сучасний стан розвитку туризму в Україні. Правові засади туристичної діяльності в Україні.
48. Основні завдання, пріоритетні напрями розвитку українського туризму.
49. Розбудова інфраструктури українського туризму, підготовка кадрів для туристичної галузі.
50. Перспективи і прогнози оцінки розвитку українського туризму.
51. Законодавча база розвитку туризму в Україні.
52. Закон “Про туризм”, його значення.
53. Виникнення і функціонування найвідоміших міжнародних організацій з туризму.
54. Роль ООН у розвитку міжнародного туризму.
55. Діяльність ВТО.
56. Розкрити основні положення Хартії туризму і Кодексу туриста.
57. Назвіть міжнародні конференції, присвячені проблемам туризму, охарактеризуйте їх специфіку.
58. Умови розвитку сучасного міжнародного туризму.
59. Розкрийте географію сучасного міжнародного туризму і назвіть основні туристичні регіони, визначені ВТО.
60. Назвіть країни-лідери в сучасній туристичній індустрії і розкрийте причини їх успішності в цій сфері.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Арсеньєв А. С.* Паломництво — предтеча розвитку туризму на Чернігівщині // Туристично-краєзнавчі дослідження. — Вип. 1. Матеріали ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф. “Туризм в Україні: економіка та культура”: У 2 ч. — К.: КМ Трейдінг, 1998. — Ч. 2. — 360 с.

2. *Биржаков М. Б.* Введение в туризм: Учебник. —7-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Невский просп.; Издат. дом Герда, 2004 — 448 с.
3. *Большая советская энциклопедия:* В 30 т. — 3-е изд. — М.: Сов. энцикл., 1972.
4. *Войтов В. И.* Океанские дороги человечества. — М., 1994.
5. *Волков Ю. Ф.* Введение в гостиничный и туристический бизнес. — Ростов н/Д: Феникс, 2003. — 352 с. — Сер. “Учебники, учебные пособия”.
6. *Воронкова Л. П.* История туризма и гостеприимства: Учеб. пособие. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. — 304 с.
7. *Воронкова Л. П.* История туризма: Учеб. пособие. — М.: Моск. психол.-соц. ин-т; Воронеж: Изд-во НПО “МОДЭК”, 2001. — 304 с.
8. *Галич М.* История доколумбовых цивилизаций. — М., 1990.
9. *Гиро П.* Частная и общественная жизнь древних греков: Пер. с фр. — СПб., 1995.
10. *Гиро П.* Частная и общественная жизнь древних римлян: Пер. с фр. — СПб., 1995.
11. *Гнатюк М. та ін.* 100 найвідоміших українців. — М.: Вече; К.: Орфей, 2002. — 592 с.
12. *Грибанова С. В.* До питання про підготовку екскурсійних кадрів в Україні на початку ХХ ст. // Туристично-краєзнавчі дослідження. — Вип. 1; Ч. 2. — К.: КМ Трейдинг, 1998. — С. 165–170.
13. *Грибанова С. В.* Огляд документів про розвиток туристсько-екскурсійної справи в Україні в 20–30 рр. ХХ ст. // 3 історії вітчизняного туризму: Зб. наук. ст. — К.: ТОВ Час Пік, 1997. — С. 218–232.
14. *Грибанова С. В.* Роль наукових товариств та видатних науковців Києва в розвитку екскурсійної справи в Україні у другій половині ХІХ–ХХ ст. // Туристично-краєзнавчі дослідження. — К.: ЧП Ільченко, 2000. — Вип. 3. — С. 204–215.
15. *Довженко Г. П.* История туризма в дореволюционной России и СССР. — Ростов н/Д: Изд-во. Ростов. ун-та, 1988. — 190 с.

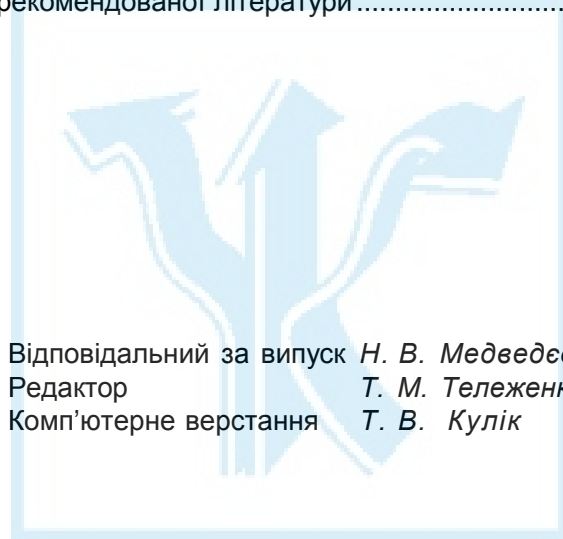
16. *Емельянов Б. В.* Экскурсоведение: Учебник. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Сов. спорт, 2002. — 216 с.
17. *Зорин И. В., Каверина Т. П., Квартальнов В. А., и др.* Менеджмент туризма. Туризм как вид деятельности: Учебник. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 288 с.
18. *Зубко А. М.* Опис Русі—України західноєвропейськими подорожниками Плато Карпіні та Віллемом Рубруком (XIII ст.) // Туристично-краєзнавчі дослідження. — Вип. 1; Ч. 2. — К.: КМ Трейдинг, 1998. — С. 270–280.
19. *История России в лицах: Библиографический словарь* / Под общ. ред. В. В. Каргалова. — М., 1997.
20. *История средних веков: Учебник: В 2 т.* / Под ред. С. П. Карпова. — М., 1998.
21. *Квартальнов В. А.* Туризм: Учеб. пособие. — М., 2000.
22. *Квартальнов В. А., Федорченко В. К.* Туризм социальный: история и современность. — К.: Выща шк., 1989. — 337 с.
23. *Кифяк В. Ф.* Організація туристичної діяльності в Україні. — Чернівці: Книги-XXI, 2003. — 300 с.
24. *Крючков А. А.* История международного и отечественного туризма. — М., 1999.
25. *Ланге П. В.* Континент коротких теней: история географических открытий в Африке. — М.: Прогресс, 1990. — 288 с.
26. *Любимов Л. Д.* Искусство древнего мира: Кн. для чтения. — 2-е изд. — М.: Просвещение, 1980. — 320 с.
27. *Любимов Л. Д.* Искусство Древней Руси: Кн. для чтения. — 2-е изд. — М.: Просвещение, 1981. — 336 с.
28. *Любіцева О. О., Романчик С. П.* Християнське паломництво до Святої землі (Ретроспективний аналіз організаційних засад) // Туристично-краєзнавчі дослідження. — Вип. 3. — К.: ЧП Ільченко, 2000. — С. 191–203.
29. *Магидович В. И., Магидович И. П.* Очерки по истории географических открытий: В 5 т. — М., 1987.
30. *Менеджмент туризма. Туризм как вид деятельности* / Под ред. В. А. Квартальнова. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 288 с.

31. *Моде Х.* Малая история искусств: Искусство Южной и Юго-Восточной Азии: Пер. с нем. — М.: Искусство, 1979.
32. *Муромов И. А.* 100 великих путешественников. — М.: Вече, 2001. — 656 с.
33. *Непомнящий А. А.* Кримський гірський клуб і розвиток краєзнавчого туризму в Криму (кінець XIX — початок XX ст.) // Туристично-краєзнавчі дослідження. — Вип. 1; Ч. 2. — К.: КМ Трейдінг, 1998. — С. 150–156.
34. *Пасецкий В. М.* Первооткрыватели Новой Земли. — М.: Наука, 1980. — 192 с.
35. *Попович С. І.* Великий пішоходець // Міжнародний туризм. — 1997. — № 3.
36. *Попович С. І.* 3 історії ділового туризму в Києві в кінці XIX — на початку XX ст. // Внутрішній туризм в Україні: Окремі аспекти. — К., 2002. — С. 130–139.
37. *Про затвердження* Державної програми розвитку туризму на 2002–2010 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.02 № 583. Додаток: державна програма розвитку туризму на 2002–2010 роки // www.rada.kiev.ua.
38. *Про затвердження* Програми розвитку краєзнавства на період до 2010 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.06.02 № 789. Додаток: Програма розвитку краєзнавства на період до 2010 р // www.rada.kiev.ua.
39. *Про туризм:* Закон України від 15.09.95 № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 31. — Ст. 241. — С. 705–717.
40. *Сакун Л. В.* Історичні корені та етапи розвитку туризму в Західній Європі // Проблеми міжнародного туризму: 36. наук. ст. — К.: ТОВ Час Пік, 1997. — 264 с.
41. *Сакун Л. В.* Стан туристичної сфери Німеччини: минуле, сьогодення // Проблеми міжнародного туризму: 36. наук. ст. — К.: ТОВ Час Пік, 1997. — 264 с.
42. *Січинський В.* Чужинці про Україну. — К.: Довіра, 1992. — 252 с.
43. *Слободенюк Е. В.* Україна у світовому туристському просторі: пріоритети міжнародних зв'язків: Посіб. з предмета “Організація туризму” для бакалаврів, спеціалістів,

- магістрів та аспірантів спеціальностей “Туризм”, “Готельне господарство” та практики сфери туризму. — К.: КУ-ТЕП, 2004. — 136 с.
44. *Смирнова Е. Д. и др.* Средневековый мир в терминах, именах и названиях. — Минск, 1999.
  45. *Сокол Т. Г.* Характеристика структури туристичної галузі СРСР у 70–80-х роках ХХ ст. // Туристично-краєзнавчі дослідження. — Вип. 1; Ч. 2. — К.: КМ Трейдінг, 1998. — С. 230–250.
  46. *Соколова М. В.* История туризма: Учеб. пособие для студ. вузов. — 2-е изд., перераб. — М.: Издат. центр “Академия”, 2004. — 352 с.
  47. *Туристические маршруты: Справочник / Сост. В. С. Качанов.* — М.: Профиздат, 1990. — 248 с.
  48. *Усыкин Т. С.* Очерки истории российского туризма. — СПб.: Герда, 2000. — 224 с.
  49. *Фастовець О. О.* Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: Навч. посіб. — К.: Музична Україна, 2003. — 190 с.
  50. *Федорченко В. К., Дьорова Т. А.* Історія туризму в Україні: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2002. — 195 с.
  51. *Федорченко В. К., Мініч І. М.* Туристський словник-довідник: Навч. посіб. — К.: Дніпро, 2000. — 160 с.
  52. *Цибух В. І. та ін.* Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні: Інформ.-аналіт. матеріал до парлам. слухань. — К.: КІТЕП, 2000. — 87 с.
  53. *Шоповал Г. Ф.* История туризма. — Минск: ИП Экоперспектива, 1999. — 303 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Історія туризму”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Історія туризму”	5
Контрольні питання	9
Список рекомендованої літератури	11

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-2000

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП